

The Study of Teacher-child Relationship Competencies of Early Childhood Teachers in Oab-ruk Affiliated Schools (Pseudonym)

Waraporn Prachoom¹, Siraprapa Phruttikul², Chaweng Sonboon³

Faculty of Education, Early Childhood Education, Burapha University, Thailand

E-mail: 64920610@go.buu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-3331-3766>

E-mail: siraprapa@buu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3020-7160>

Email: chawengsak@buu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0858-9342>

Received 20/04/2024

Revised 03/05/2024

Accepted 08/10/2024

Abstract

Background and Aims: Early childhood educators can cultivate positive relationships with children by valuing and appreciating each child's individual qualities. Children should receive an education that is tailored to their individual needs and abilities, taking into account their humanity in a setting that differs from that of adults. This exploratory research aims to study the competencies of early childhood teachers in the relationship between teachers and children in the Obrak School Group (pseudonyms) in 6 areas: 1) respecting individual differences, 2) accepting commonality, 3) respecting diversity, 4) building psychological attachment and safety, 5) Uses of language and tone reflecting respect, and 6) building trust.

Methodology: The sample group used to collect quantitative data was 103 people and qualitative data was 18 people. Tools used in the research included questionnaires, behavioral observation forms, interviews, and surveys. Data were analyzed using statistics of mean values, percentage values, standard deviation and content analysis.

Results: Early childhood educators are highly competent in their interactions with students. Taking into account all the factors, it was discovered that the use of language and tone of voice that conveys acceptance and respect is highly proficient. has the highest average score, with building trust coming in second. Increasing psychological safety and engagement, appreciating each child's individuality, accepting age, developmental, and ability differences, and valuing diversity within the framework of a multicultural society are all important. Examine the early childhood teachers' trust-related competencies were the ones that caused the most issues in the relationships between teachers and students in the Obrak School Group (pseudonyms). When it comes to teaching kids

how to follow routines and activities. Respect for diversity in a multicultural society comes next. Regarding the subject of embracing linguistic, religious, and multicultural diversity.

Conclusion: The results demonstrate how exceptionally skilled early childhood educators are at creating positive interactions, especially when they use language and tone that communicates acceptance and respect—a crucial component in developing trust. To improve teacher-student relationships, it is crucial to address trust-related competencies, with a particular focus on embracing linguistic, religious, and multicultural diversity for inclusive education. Nevertheless, challenges primarily stem from these competencies.

Keywords: Competencies of Early Childhood Teachers; Relationships between Teachers and Children

การศึกษาสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ)

วารภรณ์ ประชุม¹, ศิริประภา พุทธิกุล², เชวง ช้อนบุญ³

คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: นักการศึกษาปฐมวัยสามารถปลูกฝังความสัมพันธ์เชิงบวกกับเด็ก ๆ โดยการเห็นคุณค่าและเห็นคุณค่าในคุณสมบัติส่วนบุคคลของเด็กแต่ละคน เด็กควรได้รับการศึกษาที่ปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถส่วนบุคคล โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน 2) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการและ ความสามารถ 3) การเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4) การสร้างความปลอดภัยเชิงจิตวิทยาและการสร้างความผูกพัน 5) การใช้น้ำเสียงที่ทำให้ความเคารพ และ 6) การสร้างความไว้วางใจ

ระเบียบวิธีการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 103 คน และเชิงคุณภาพ จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย: สมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กอยู่ในระดับมากโดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถนะสูงสุดคือ การใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การสร้างความไว้วางใจ การสร้างความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา การเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการและ ความสามารถ และการเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม ตามลำดับ การศึกษาสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) ที่พบปัญหามากที่สุดคือ สมรรถนะด้านความไว้วางใจ ในประเด็นการบอกเด็กให้ทราบถึงขั้นตอนการทำกิจกรรมและกิจวัตร รองลงมาคือด้านการเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม ในประเด็นการยอมรับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา

สรุปผล: ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักการศึกษาปฐมวัยที่มีทักษะเป็นพิเศษสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขาใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สื่อสารถึงการยอมรับและความเคารพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความไว้วางใจ เพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการกับความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจ โดยเน้นไปที่การยอมรับความหลากหลายทางภาษา ศาสนา และพหุวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาแบบเรียนรวม อย่างไรก็ตาม ความท้าทายส่วนใหญ่มาจากความสามารถเหล่านี้

คำสำคัญ : สมรรถนะของครูปฐมวัย; สัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก

บทนำ

สมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับเด็กแต่ละคน บนพื้นฐานของการเคารพต่อความหลากหลาย ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งระดับความสามารถ พื้นฐานทางอารมณ์ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่สงบ ผ่อนคลาย ปลอดภัยและน่าไว้วางใจ เพื่อก่อให้เกิดความรัก การยอมรับนับถือ ความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (Virginia's Early Childhood Development Alignment Project , 2008) เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยแห่งการเจริญเติบโตที่สำคัญที่สุดของชีวิตเพราะเป็นช่วงเวลาแห่งการเตรียมความพร้อมของพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วมากที่สุด หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยตอนหนึ่งไว้ว่า “การพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องอยู่บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้น การสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กในชั้นเรียนนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะทำให้ครูมีความเข้าใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กทั้งทางด้านอัตลักษณ์ คุณลักษณะเฉพาะตัว พื้นฐานอารมณ์ ความสนใจ จุดแข็งจุดอ่อน พัฒนาการภาษาวัฒนธรรม ภูมิหลังครอบครัว สัมพันธภาพอันดีจะทำให้ครูหรือผู้ดูแลเด็กสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กได้ทันทั่วทั้งที่ สม่่าเสมอและคงที่ เด็กได้รับประสบการณ์ที่อบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ของเด็กต่อไป (National Association for the Education of Young Children, 2012) ดังนั้นเด็กปฐมวัยซึ่ง เป็นช่วงวัยแห่งการเจริญเติบโตที่สำคัญที่สุดของชีวิตเพราะเป็นช่วงเวลาแห่งการเตรียมความพร้อมของพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วมากที่สุด หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยตอนหนึ่งไว้ว่า “การพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องอยู่บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้น การสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กในชั้นเรียนนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะทำให้ครูมีความเข้าใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กทั้งทางด้านอัตลักษณ์ คุณลักษณะเฉพาะตัว พื้นฐานอารมณ์ ความสนใจ จุดแข็งจุดอ่อน พัฒนาการภาษาวัฒนธรรม ภูมิหลังครอบครัว สัมพันธภาพอันดีจะทำให้ครูหรือผู้ดูแลเด็กสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กได้ทันทั่วทั้งที่ สม่่าเสมอและคงที่ เด็กได้รับประสบการณ์ที่อบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ของเด็กต่อไป (National Association for the Education of Young Children, 2012)

การสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูปฐมวัยกับเด็ก สามารถปฏิบัติได้โดยครูยอมรับนับถือลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน ควรจัดการศึกษาให้เด็กตามความสามารถและความต้องการตามธรรมชาติ โดยยอมรับนับถือความเป็นมนุษย์ของเด็กในสภาพที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ ผ่านการปฏิบัติ เช่น การแสดงความชื่นชมในตัวเด็ก การยิ้ม

การสัมผัสโอบกอด ครูสนทนากับเด็กในระดับสายตาโดยใช้ภาษาเชิงบวกที่สุภาพอ่อนโยน มีความเป็นกันเอง ใช้คำถามปลายเปิด รับฟังความคิดเห็นอย่างตั้งใจ รวมถึงการตอบสนองอย่างเหมาะสม ครูปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความเท่าเทียม ไม่ว่าจะเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือวัฒนธรรมใด ครูควรส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยใช้เทคนิควิธีการที่ดีในการแนะนำเด็ก ตลอดจนเบี่ยงเบนความสนใจเมื่อเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งทางอารมณ์ ครูให้การเสริมแรงทางบวก ให้กำลังใจมากกว่าวิธีการแข่งขัน เปรียบเทียบ หรือวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีและสนุกสนานภายในห้องเรียน

Virginia's Early Childhood Development Alignment Project (2008) ได้นำเสนอสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กไว้ 7 ประการ ประกอบด้วย 1) การเคารพยอมรับ โดยครูปฏิบัติต่อเด็กแต่ละคนด้วยความเคารพและความเข้าใจ ให้ความสำคัญกับเด็กเป็นรายบุคคล 2) การสร้างความปลอดภัยทางจิตใจและความผูกพัน โดยการดูแลให้เกิดความปลอดภัยทางร่างกายและอารมณ์ 3) การใช้น้ำเสียงที่ให้ความเคารพ โดยพูดกับเด็กด้วยความอ่อนโยน ใช้น้ำเสียงที่สงบและให้เกียรติ 4) การสร้างความไว้วางใจ คือการที่ครูทำกิจวัตรประจำวันประจำสัปดาห์อย่างสม่ำเสมอ เด็กสามารถคาดเดาได้ 5) การสร้างสภาพแวดล้อมที่สงบและไม่เร่งรีบ คือการที่ครูดำเนินกิจกรรมในบรรยากาศที่สงบ ไม่เร่งรีบ เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก 6) การเคารพความหลากหลาย โดยครูเคารพยอมรับต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของเด็ก 7) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล คือการที่ครูเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของพฤติกรรมเด็กแต่ละคน ที่ได้รับอิทธิพลมาจากอายุ พัฒนาการภูมิหลังของครอบครัว จุดอ่อน จุดแข็งและความสนใจ นอกจากนี้ Honing (2002) ได้กล่าวถึง วิธีการที่ครูใช้ในการสร้างสัมพันธภาพความผูกพันกับเด็ก คือ การแสดงความรักต่อเด็กผ่านการสัมผัสด้วยความอ่อนโยน การแสดงความรักต่อเด็กผ่านทางวาจา ผ่านการพูดคุยด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล ใช้คำพูดที่ไพเราะ สร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นผ่อนคลาย การยอมรับและรู้สึกปลอดภัย ผ่านการเปิดเพลงที่มีทำนองนุ่มนวล สนใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด ชื่นชมในสิ่งที่เด็กทำ บอกกับเด็กว่า ทำหรือกำลังจะทำอะไร แสดงพฤติกรรมของการใส่ใจและกระตือรือร้นต่อปฏิกริยาท่าทางหรือความต้องการของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มีความสุข ผ่อนคลาย ได้เข้าร่วมการเล่นและกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนใจ เกิดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ตามวัยอย่างเหมาะสม และส่งเสริมให้เด็กสามารถพูดสื่อความหมาย เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้ จะเห็นได้ว่าสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กต้องการทักษะและองค์ความรู้ที่จำเป็นหลากหลายด้าน ตลอดจนการนำไปใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมกับกลุ่มเด็กที่มีความหลากหลาย ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยให้เป็นครูมืออาชีพมากยิ่งขึ้นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและปัญหาสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กอย่างเป็นระบบ

รายงานสภาพพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เป็นสาเหตุให้เด็กไม่อยากมาโรงเรียนมากที่สุด คือ ไม่ประทับใจในการสอนของครู ไม่ชอบบรรยากาศการเรียนการสอน ครูไม่มีความเป็นกันเอง และทำโทษเด็กโดยไม่ทราบสาเหตุของความผิด ทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเองและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการมาโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็ก (สุวรรณ มีทองคำ บุญทวี อรุณมาศ และ สุนีย์ บุญทิม, 2550) และผลการสำรวจปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ครูขาดความรู้เกี่ยวกับ

วิธีการเรียนรู้ พัฒนาการ และจิตวิทยาเด็ก ทำให้ไม่สามารถจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และ พัฒนาการของเด็กได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) และจากการเผยแพร่คลิปวิดีโอจากกล้องวงจรปิด ของทางโรงเรียนแห่งหนึ่งบนโลกโซเชียลมีเดียในวันที่ 26 กันยายน 2563 ได้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้ความ รุนแรงของครู ทำร้ายร่างกายเด็กวัย 3 ขวบ ทำให้มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กอย่างยิ่งเนื่องจากการขาดความ รักและสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมถึงปัญหาความไม่เข้าใจในธรรมชาติของเด็กปฐมวัยยังเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลต่อ การจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก รวมทั้งผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด -19 เมื่อต้อง หยุดเรียนเป็นเวลานาน ทำให้ทักษะทางด้านภาษามีปฏิสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยถดถอยลงเนื่องจากเป็นช่วงวัยที่ต้องการ การเรียนรู้ทั้งด้านทักษะและสังคมจากการมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน (ตรีนิช ไพชยนต์วิจิตรและสรลชญา ธิติสุวรรณ, 2565) จะเห็นได้ว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่าง ครูกับเด็ก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถและองค์ความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการปฏิบัติที่อยู่บนพื้นฐานความเข้าใจ เด็กทั้งพัฒนาการ ธรรมชาติ และความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เหมาะสม การสร้างบรรยากาศ การปฏิบัติกิจกรรม และกิจวัตรประจำวันที่คงที่สม่ำเสมอ และสามารถคาดการณ์ได้ เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย ไว้วางใจและมีความ มั่นคงทางจิตใจ ดังนั้น สมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการ สร้างรากฐานเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ

โรงเรียนในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี ได้แก่ โรงเรียนโอบรัก 1 เปิดทำการสอนเป็นเวลา 32 ปี โรงเรียนโอบรัก 2 เปิดทำการสอนเป็นเวลา 28 ปี และโรงเรียนโอบรัก 3 เปิดทำการสอนเป็นเวลา 13 ปี จัดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่ง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การคัดเลือกบุคลากรมีระบบการคัดเลือก ฝึกรอบม ทดลองการทำงานอย่างมีระบบขั้นตอน โดยเฉพาะครูระดับชั้นอนุบาล ซึ่งต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานคือมีบุคลิก ของความเป็นครู มีความรัก ความเมตตาต่อเด็ก และเข้าใจพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล โรงเรียนโอบรักให้ ความสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ดังระบุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า การส่งเสริม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาเด็กตามธรรมชาติให้เหมาะสมตามวัยอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง การส่งเสริม บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพอย่างเป็นองค์รวม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก รวมถึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา จัดการเรียนการสอน (คณะผู้บริหารเครือโรงเรียนโอบรัก, 2565) ตลอดระยะเวลาการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ของเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) ยังไม่เคยดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินสมรรถนะของครูปฐมวัยด้าน สัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนสภาพ ปัญหา การปฏิบัติของครูที่สอดคล้องกับ มาตรฐานสมรรถนะด้านสัมพันธภาพของครูปฐมวัย และนำข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์ความต้องการพื้นฐานนำไปสู่ การพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีต่อไป

ความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพ ระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของครูปฐมวัยด้าน

สัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับเด็กที่แท้จริง นำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของครูให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของโรงเรียน รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับเด็ก ช่วยให้มีแนวทางในการแสดงสัมพันธ์ภาพที่เหมาะสมต่อเด็ก เป็นต้นแบบที่ดีและเป็นสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเจริญเติบโตและการเรียนรู้ตามขั้นตอนพัฒนาการอย่างเป็นธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ตลอดจนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีที่อยู่บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนซึ่งจะเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตตลอดทั้งชีวิตของทรัพยากรบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) 6 ด้าน ได้แก่ 1. การเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน 2. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการและ ความสามารถ 3. การเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4. การสร้างความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา 5. การใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือ 6. การสร้างความไว้วางใจ

การทบทวนวรรณกรรม

Virginia's Early Childhood Development Alignment Project, (2008) ได้นำเสนอสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับเด็ก (teacher - student relationship) ไว้ 7 ข้อ ได้แก่ 1. การเคารพยอมรับ (Respect) คือ การที่ครูปฏิบัติต่อเด็กแต่ละคนด้วยความเคารพและความเข้าใจ ให้ความสำคัญกับเด็กเป็นรายบุคคล 2. การสร้างความปลอดภัยทางจิตใจและความผูกพัน (Psychological Safety and attachment) คือ การที่ครูสร้างความไว้วางใจ ดูแลให้เกิดความปลอดภัยทางร่างกายและอารมณ์ 3. การใช้เสียงที่ให้ความเคารพ (Respectful voice tones) คือ การที่ครูพูดกับเด็กด้วยความอ่อนโยนใช้น้ำเสียงที่สงบ และให้เกียรติ 4. การสร้างความไว้วางใจ (Building trust) คือ การที่ครูทำกิจวัตรประจำวัน ประจำสัปดาห์ อย่างสม่ำเสมอ คาดเดาได้เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจ 5. การสร้างสภาพแวดล้อมที่สงบและไม่เร่งรีบ (Establishing a calm, Unhurried Environment) คือ การที่ครูดำเนินกิจกรรมในบรรยากาศที่สงบ ไม่เร่งรีบ 6. การเคารพความหลากหลาย (Respecting diversity) คือ การที่ครูเคารพยอมรับต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของเด็ก 7. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (Accepting Individual differences) คือ การที่ครูเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนที่ได้รับอิทธิพลมาจากอายุ และพัฒนาการ ภูมิหลังของครอบครัว วัฒนธรรม ความสามารถ อารมณ์ จุดอ่อนจุดแข็งและความสนใจ

Honing (2002) กล่าวถึงวิธีที่จะช่วยสร้างเสริมให้เด็กเกิดความผูกพันที่มั่นคงกับผู้เลี้ยงดู คือการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย การตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อภาษาทางกายของเด็ก ให้เด็กได้แสดงความรู้สึกของตนเอง สอนทักษะในการเข้ากลุ่มกับเด็กอื่น ๆ ประเด็นที่มีความสำคัญที่ผู้เลี้ยงดูต้องคำนึงถึงในการสร้าง

สัมพันธ์ภาพความผูกพันกับเด็กได้แก่ 1. แสดงสัมผัสแห่งความรักต่อเด็กทางกาย 2. แสดงสัมผัสแห่งความรักต่อเด็กทางวาจา 3. สร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นผ่อนคลาย การยอมรับและรู้สึกปลอดภัย 4. ไวต่อปฏิกริยาของเด็กและตอบสนองอย่างเหมาะสม แสดงพฤติกรรมของการใส่ใจและกระตือรือร้นต่อปฏิกริยาทำทางหรือความต้องการของเด็ก และการตอบสนองพฤติกรรมนั้นอย่างเหมาะสมและทันท่วงทีจนเด็กคลายความคับข้องใจ

National Association for the Education of Young Children (2012) ได้นำเสนอการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ดังนี้ 1.ครูควรแสดงออกซึ่งการยอมรับ ชื่นชมในตัวเด็ก 2.ครูควรใช้เวลาแก่เด็ก รับฟังเด็กด้วยความตั้งใจ 3.ครูควรพูดจากับเด็กอย่างเป็นกันเอง สุภาพอ่อนโยน พูดในสิ่งที่ดี 4.ครูควรปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเท่าเทียม ไม่ว่าจะมาจากเชื้อชาติ ศาสนา หรือวัฒนธรรมใด และควรเปิดโอกาสให้เด็กทั้งชายและหญิงได้เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยไปกว่ากัน 5.ครูควรส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และการรู้จักช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน 6.การใช้เทคนิควิธีการที่ดีในการแนะนำเด็ก ตลอดจนเบี่ยงเบนความสนใจเมื่อเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งทางอารมณ์ 7.ครูสร้างบรรยากาศที่ดีภายในห้องเรียน 8.ครูช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มีความสุข ผ่อนคลาย ได้เข้าร่วมการเล่นและกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนใจ 9.ครูควรส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกัน และช่วยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ 10.ครูควรมีความคาดหวังว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กแต่ละคนจะได้รับพัฒนาไปตามวัยอย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง
สมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับเด็ก	1. การเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน (respecting individual differences)	1.1 ความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน 1.2 ความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กแต่ละคน
	2. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการ และความสามารถ (accepting commonality)	2.1 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านอายุและ พัฒนาการ 2.2 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ
	3. การเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม (respecting diversity)	3.1 การยอมรับความหลากหลายเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัว 3.2 การยอมรับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง
	4. การสร้างความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา (building psychological attachment and safety)	4.1 การสร้างความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา 4.2 การสร้างความผูกพันระหว่างครูกับเด็ก
	5. การใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือ (Uses of language and tone reflecting respect)	5.1 การใช้น้ำเสียงที่สงบ อ่อนโยน และใส่ใจขณะสนทนากับเด็ก 5.2 การใช้ภาษาเชิงบวกและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
	6. การสร้างความไว้วางใจ (building trust)	6.1 การบอกเด็กให้ทราบถึงขั้นตอนการทำกิจกรรมและกิจวัตร 6.2 การคำนึงถึงตารางกิจกรรม กิจวัตร และรอยเชื่อมต่อที่สม่ำเสมอและคาดการณ์ได้

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1- 3 ที่กำลังสอนในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) รวม 3 โรงเรียน จำนวน 116 คน

1.2 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากร จำนวน 103 คน ซึ่ง คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970; วรณี แกมเกตุ, 2555) โดยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับฉลากครูในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) แบ่งตามระดับชั้น แต่ละแห่งจนครบตามจำนวนที่กำหนด

1.3 ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ คือ ครูปฐมวัยที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวนระดับชั้นละ 1 คน มีทั้งหมด 3 ระดับชั้นคือ อนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 ของแต่ละโรงเรียน รวมครูปฐมวัยที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามมากที่สุดจำนวน 9 คน และครูปฐมวัยที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด ระดับชั้นละ 1 คน มีทั้งหมด 3 ระดับชั้นคือ อนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 ของแต่ละโรงเรียน รวมครูปฐมวัยที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามมากที่สุดจำนวน 9 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) 2) แบบสัมภาษณ์ (Interview) 3) แบบสังเกต พฤติกรรมของครู (Observation) และ 4) แบบสำรวจ (Survey)

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 กำหนดลักษณะ โครงสร้างการประเมินตัวแปร และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 4 ชุด

3.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของการใช้ภาษา พบว่า ความตรงของเนื้อหา รวมทั้งฉบับของเครื่องมือทั้ง 4 ชุด ดังนี้ แบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 1.0 แบบสัมภาษณ์มีค่าเท่ากับ 1.0 แบบสังเกตมีค่าเท่ากับ 0.97 แบบสำรวจมีค่าเท่ากับ 0.98 และนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.98 แสดงว่าผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้

3.3 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ และจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนโอบรูก ทั้ง 3 แห่งเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และขอความยินยอมผู้เข้าร่วมโครงการในการเก็บข้อมูล

4.2 จัดส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยไปยังโรงเรียนโอบรูก ทั้ง 3 แห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 99 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.11 ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เป็นค่าที่ยอมรับได้ (วรรณิ แกมเกตุ 2555)

4.4 กำหนดผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบเจาะจงตามเกณฑ์รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน และขอความยินยอมผู้เข้าร่วมโครงการ (consent form) ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ

4.5 ดำเนินการสังเกตการปฏิบัติการสอนของครูแบบไม่มีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิข้อมูลส่วนบุคคลของครูและเด็กปฐมวัยในห้องเรียน และสำรวจหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตารางกิจวัตรประจำวัน ร่องรอยหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามประเด็นในแบบสำรวจ รวมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์ครูรายบุคคล คนละ 60 นาที การนัดหมายเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจะพิจารณาจากความอิ่มตัวของข้อมูล (data saturation)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เมื่อรวบรวมแบบสอบถามสภาพและปัญหาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ได้รับผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพด้านสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก
วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่คำตอบตามประเด็นต่าง ๆ
และเรียบเรียงสรุปออกมาในรูปแบบของการบรรยายความ

5.2 ข้อมูลจากแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ สมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพ
ระหว่างครูกับเด็ก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ สรุปเรียบเรียงในรูปแบบการบรรยายความ

ผลการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูอนุบาลที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็น
เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 35 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.37 จบการศึกษาระดับ
ปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98 และจบสาขาการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีเด็กในความ
ดูแล จำนวน 31 – 35 คน คิดเป็นร้อยละ 67.68 มีประสบการณ์ในการสอน 7 – 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.37 ผลจาก
แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรมและการศึกษาดูงานเกี่ยวกับสมรรถนะของครูปฐมวัยด้าน
สัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กพบว่า ครูอนุบาลเคยเข้าร่วมการอบรมในหัวข้อการสร้างความเข้าใจและเตรียมความ
พร้อม คิดเป็นร้อยละ 52 นำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาปรับใช้กับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.65 และใช้อินเทอร์เน็ต
ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 73.74

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก ดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติสมรรถนะของครูปฐมวัยด้าน
สัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กโดยภาพรวม

สมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก	ระดับการปฏิบัติ (N = 99)		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. การเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน	4.30	0.52	มาก
1.1 ความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน	4.37	0.53	มาก
1.2 ความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กแต่ละคน	4.23	0.62	มาก
2. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการ และความสามารถ	4.04	0.56	มาก
2.1 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านอายุและ พัฒนาการ	3.91	0.60	มาก
2.2 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ	4.16	0.63	มาก

สมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก	ระดับการปฏิบัติ (N = 99)		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
3. การเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม	3.88	0.63	มาก
3.1 การยอมรับความหลากหลายเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัว	3.83	0.68	มาก
3.2 การยอมรับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา	3.93	0.71	มาก
4. การสร้างความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา	4.36	0.55	มาก
4.1 การสร้างความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา	4.27	0.61	มาก
4.2 การสร้างความผูกพันระหว่างเด็กกับครู	4.46	0.59	มาก
5. การใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือ	4.40	0.61	มาก
5.1 การใช้ภาษาที่สงบ อ่อนโยน และใส่ใจขณะสนทนา	4.43	0.62	มาก
5.2 การใช้ภาษาเชิงบวกและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก	4.37	0.66	มาก
6. การสร้างความไว้วางใจ	4.37	0.60	มาก
6.1 การบอกเด็กให้ทราบถึงขั้นตอนการทำกิจกรรมและกิจวัตร	4.39	0.62	มาก
6.2 การคำนึงถึงตารางกิจกรรม กิจวัตร และรอยเชื่อมต่อที่สม่ำเสมอและคาดการณ์ได้	4.35	0.62	มาก
รวม	4.22	0.50	มาก

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22, SD = 0.52$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40, SD = 0.61$) รองลงมาเป็นการสร้างความไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.37, SD = 0.60$) การสร้างความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา ($\bar{X} = 4.36, SD = 0.55$) การเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน ($\bar{X} = 4.30, SD = 0.52$) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการและความสามารถ ($\bar{X} = 4.04, SD = 0.56$) และการเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.88, SD = 0.63$) ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมุติ) ดังนี้

1.3.1 ด้านการเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน

1.3.1.1 ความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน

ครูปฐมวัยมีความเข้าใจในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน พิจารณาจากการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงคุณลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคนที่อยู่ในความดูแล ตระหนักว่าเด็กแต่ละคนเป็นบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะตัว สามารถสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตัดสินใจอย่างเหมาะสม ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยครูไม่เลือกถามหรือปฏิบัติกับเด็กที่มีลักษณะเฉพาะทางกายภาพที่โดดเด่นเท่านั้น

1.3.1.2 ความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กแต่ละคน

ครูปฐมวัยระบุได้ว่าเด็กในความดูแล มีลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน พิจารณาจากเด็กบางคนเป็นเด็กขี้อาย ครูจึงให้กำลังใจอยู่เสมอเมื่อออกไปทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน บางคนกล้าแสดงออก ยกมือตอบคำถามด้วยตนเอง บางคนมีความรู้สึกไวต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ครูต้องเปลี่ยนอิริยาบถบ่อยครั้งเมื่อทำกิจกรรม บางคนมีความมุ่งมั่นจดจ่อในการทำกิจกรรมให้สำเร็จ ระบายสี ปั้นดินน้ำมันจนเสร็จโดยไม่สนใจสิ่งรอบข้าง

1.3.2 ด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการ และความสามารถ

1.3.2.1 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านอายุและ พัฒนาการ

ครูปฐมวัยให้ความสำคัญกับการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถของเด็กแต่ละคน ซึ่งครูปฐมวัยสามารถบอกได้ว่าเด็กอายุ 3 ปี สามารถเขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ อายุ 4 ปี เขียนรูปร่างสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจนและ อายุ 5 ปี สามารถเขียนรูปร่างสามเหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน

1.3.2.2 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ

ครูปฐมวัยรับรู้ว่าคุณลักษณะของเด็กแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกันตามอายุ พัฒนาการ และความสามารถ ปัญหาพบว่า การออกแบบกิจกรรมของโรงเรียน ได้ถูกกำหนดไว้เป็นกิจกรรมแกนกลางเพื่อใช้ร่วมกันภายในเครือข่ายโรงเรียน บางครั้งความยากง่ายของกิจกรรมอาจไม่เหมาะสมกับเด็กแต่ละบุคคล เพราะกิจกรรมถูกกำหนดไว้โดยภาพรวม

1.3.3 ด้านการเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

1.3.3.1 การยอมรับความหลากหลายเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัว

ครูปฐมวัยสามารถบอกถึงภูมิหลังครอบครัวของเด็กแต่ละคน เพราะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังครอบครัว ในทะเบียนประวัติพื้นฐานของเด็ก และจากการสังเกตของครูปฐมวัยเมื่อผู้ปกครองมารับส่งเด็กที่โรงเรียน มีปฏิสัมพันธ์ สนทนากันอย่างสม่ำเสมอ

1.3.3.2 การยอมรับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา

ครูปฐมวัยตระหนักว่าเด็กแต่ละคนมีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา หลากหลายเชื้อชาติภายในห้องเรียน เช่น เชื้อชาติจีน เชื้อชาติไทย เชื้อชาติอินเดีย เป็นต้น ปัญหาพบว่าเด็ก

ทุกเชื้อชาติ ศาสนา ทำกิจกรรมร่วมกันตามที่โรงเรียนกำหนด เรียนรู้และทำกิจวัตรประจำวันโดยใช้ภาษาไทยและตัวหนังสือไทยในชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่คุ้นเคยของเด็กแต่ละเชื้อชาติในการจัดกิจกรรม

1.3.4 ด้านการสร้างความรู้ความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา

1.3.4.1 การสร้างความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา

ครูปฐมวัยสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยบรรยากาศที่สงบ อบอุ่น ผ่อนคลาย มีแสงสว่างเพียงพอ สีที่ใช้ตกแต่งภายในห้องเรียนมีความสดใส ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก มีการเปิดเพลงเสียงตามสายช่วงเช้าและเปิดเพลงบรรเลงในช่วงนอนพักกลางวัน เพื่อกระตุ้นเซลล์สมองของเด็กปฐมวัย ปัญหาพบว่า แสงและสีในห้องเรียน ถูกกำหนดไว้ตายตัว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้มาก โดยห้องเรียนชั้นอนุบาล 1 ถูกกำหนดด้วยสีฟ้า ชั้นอนุบาล 2 ถูกกำหนดด้วยสีเหลือง และอนุบาล 3 ถูกกำหนดด้วยสีเขียว

1.3.4.2 การสร้างความรู้ความผูกพันระหว่างครูกับเด็ก

ครูปฐมวัยแสดงสัมพันธภาพผ่านการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความนุ่มนวล โดยการกล่าวคำทักทายสวัสดี โอบกอดเมื่อมาถึงโรงเรียน ยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อบอกให้เด็กถอดรองเท้า เข้าห้อง เก็บสิ่งของในที่ของตนเอง และเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ผิดไปจากเดิม พิจารณาจากเมื่อเด็กมาถึงโรงเรียน พร้อมกับการร้องไห้ ครูตอบสนองต่อพฤติกรรมโดยการสอบถาม โอบกอด แสดงสัมพันธภาพ เพื่อ让孩子มีความรู้สึกอบอุ่นใจทันที

1.3.5 ด้านการใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือ

1.3.5.1 การใช้น้ำเสียงที่สงบ อ่อนโยน และใส่ใจขณะสนทนากับเด็ก

ครูปฐมวัยสนทนากับเด็กโดยใช้น้ำเสียงที่สงบ อ่อนโยน ในการพูดคุยสนทนาและทำกิจกรรมร่วมกัน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กปฏิบัติตามได้ พิจารณาจากการพูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลอบอุ่น เมื่อเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น บางครั้งอยากได้ของเล่นที่เพื่อนกำลังเล่นอยู่ อาจแสดงพฤติกรรมแย่งหรือใช้น้ำเสียงดังเพื่ออยากได้ของเล่นนั้น ครูจึงเข้าไป พูดคุยกับเด็กโดยใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล อ่อนโยน และบอกเด็กว่าควรใช้คำพูดที่สุภาพ

1.3.5.2 การใช้ภาษาเชิงบวกและเหมาะสมกับพัฒนาของเด็ก

ครูปฐมวัยใช้ภาษาเชิงบวก โดยการใช้คำพูดที่สุภาพไพเราะ ให้เกียรติ ให้กำลังใจ โดยไม่ตำหนิอย่างเดียว มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขพฤติกรรม เมื่อเด็กทำผิด ครูปฐมวัยมีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก โดยการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน เหมาะสมกับสถานการณ์ มีคำลงท้ายเสียงที่ไพเราะ เรียกแทนตัวเด็กว่าลูก และแทนตนเองว่าครูหรือแม่

1.3.6 ด้านการสร้างความรู้ความไว้วางใจ

1.3.6.1 การบอกเด็กให้ทราบถึงขั้นตอนการทำกิจกรรมและกิจวัตร

ครูปฐมวัยแนะนำกิจกรรมให้เด็กทราบและบอกขั้นตอนการทำอย่างชัดเจน ในกิจกรรมการเรียน 1 กิจกรรม ครูอธิบายขั้นนำผ่านบทเพลง นิทาน คำกลอน จากนั้นชั้นสอนครูอธิบายลำดับขั้นตอนให้เด็กทราบก่อนลงมือทำกิจกรรม และมีการสาธิตวิธีการทำ ชั้นสรุปกิจกรรม ครูและเด็กสรุปกิจกรรมร่วมกันโดยการสนทนาและนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

1.3.6.2 การคำนึงถึงตารางกิจกรรม กิจวัตร และรอยเชื่อมต่อที่สม่ำเสมอและคาดการณ์ได้

ครูปฐมวัยมีตารางกิจกรรมและกิจวัตรประจำวันที่มีความมั่นคงสม่ำเสมอ ติดแจ้งไว้หน้าห้องเรียน ครูปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและบอกเด็กทุกครั้งว่ากำลังทำอะไรหรือต้องเปลี่ยนกิจกรรมไปทำสิ่งใดให้เวลาเด็กในการปรับตัวในช่วงรอยต่อของกิจกรรม เตือนก่อนหมดเวลา และให้เวลาในการเก็บของหรือเตรียมตัวก่อนเริ่มกิจกรรมใหม่

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน

ความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ด้านการเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาจากประเด็นย่อยทั้ง 2 ประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ครูปฏิบัติต่อเด็กแต่ละคนด้วยความเคารพและความเข้าใจ ให้ความสำคัญกับเด็กเป็นรายบุคคล พยายามจดจำคุณลักษณะ พื้นฐานทางอารมณ์ของ Virginia's Early Childhood Development Alignment Project (2008) และ Ostrosky and Jung (2010) ที่กล่าวถึงความแตกต่างของแต่ละคน เช่น ความต้องการ ความสนใจ ลักษณะเฉพาะตัว และความสามารถของเด็กแต่ละคน ครูจึงต้องทำความเข้าใจ โดยการสังเกตและตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กกำลังถ่ายทอด ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลภาพรวมด้านการเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคนอยู่ในระดับมาก แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการเคารพเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคน ในประเด็นรองด้านความเข้าใจและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะ พบว่าเครือโรงเรียนโอบรักบางแห่ง ครูขาดความรู้ความเข้าใจในกาปฏิบัติที่เหมาะสมกับจุดแข็งหรือข้อจำกัดของเด็ก

2. ด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการ และความสามารถ

ความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการ และความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยทั้ง 2 ประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงที่สุดคือ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเป็นการจัดสิ่งแวดล้อม การให้เนื้อหา สื่ออุปกรณ์ และวิธีการที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก ความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับอายุ ความเหมาะสมกับแต่ละบุคคล (National Association for the Education of Young Children, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับ National Association for the Education of Young Children: NAEYC, 1997; Bredekamp and Copple, 1997 นิยามว่า การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เป็นผลมาจากกระบวนการในการตัดสินใจของนักการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับสวัสดิภาพและการศึกษาของเด็กที่มีพื้นฐานจากข้อมูลความรู้ที่สำคัญคือ ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะของมนุษย์ที่มี ความสัมพันธ์กับอายุ โดยสามารถคาดการณ์ได้ภายในช่วงอายุหนึ่งเกี่ยวกับกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ หรือประสบการณ์ ประเด็นที่แตกต่างระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลภาพรวมด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการ และความสามารถอยู่ในระดับมาก แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านอายุ พัฒนาการ และความสามารถในประเด็นรองด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านอายุและ พัฒนาการ พบว่าการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนขาดความหลากหลาย จัดชั้นในภาพรวม โดยไม่เจาะจงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเท่าที่ควร เช่น แผนการจัดกิจกรรมถูกกำหนดไว้อย่างตายตัว สำหรับให้เครือโรงเรียนโอบรักนำไปใช้เหมือนกันทุกโรงเรียน

3. ด้านการเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

ความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ด้านการเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยทั้ง 2 ประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงที่สุดคือ การยอมรับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า การจัดกิจกรรมประสานความผูกพันที่พ่อแม่ลูกหรือเด็กกับผู้เลี้ยงดูได้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การมีส่วนร่วมในกิจวัตรประจำวันของครอบครัว การพูดคุยเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ทำกิจกรรมทางศาสนาด้วยกัน ไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน (สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ ของ Virginia's Early Childhood Development Alignment Project (2008) พบว่า การเคารพความหลากหลาย คือการที่ครูเคารพยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาของเด็ก และส่งเสริม

ให้เด็กเคารพยอมรับในความหลากหลายของผู้อื่น ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลภาพรวมด้านการเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการเคารพความหลากหลายทางบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมในประเด็นรองด้านการยอมรับความหลากหลายเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัว พบว่าเครือโรงเรียนโอบรักทราบข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังครอบครัวของเด็กเท่าที่ผู้ปกครองเปิดเผยเท่านั้น ยังขาดการเข้าถึงบริบทที่แท้จริง เช่น การเยี่ยมบ้านของนักเรียน ขนาดครอบครัว รวมถึงการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

4. ด้านการสร้างความรู้ความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา

ความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ด้านการสร้างความรู้ความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยทั้ง 2 ประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงที่สุดคือ การสร้างความรู้ความผูกพันระหว่างเด็กกับครู ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า การสร้างเสริมให้เด็กเกิดความผูกพันที่มั่นคงกับผู้เลี้ยงดู คือการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย การตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อภาษาทางกายของเด็ก ให้เด็กแสดงความรู้สึกของตนเอง ผ่านการแสดงสัมผัสแห่งความรักต่อเด็กทางกาย ทางวาจา ไวต่อปฏิกริยาของเด็กและตอบสนองอย่างเหมาะสม (Honig, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับ อชรา เอบสุขสิริ (2556) ที่พบว่า ครูเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียนในการจัดการศึกษา ดังนั้นการปฏิบัติต่อเด็ก ผ่านการแสดงท่าที่เป็นมิตรด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส กล่าวทักทายอย่างอบอุ่นนุ่มนวลกับเด็กอยู่เสมอ มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขพฤติกรรมและให้กำลังใจต่อเด็ก ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลภาพรวมด้านการสร้างความรู้ความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยาอยู่ในระดับมาก แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการสร้างความรู้ความผูกพันและความปลอดภัยเชิงจิตวิทยาในประเด็นรองด้านการสร้างความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา พบว่าเครือโรงเรียนโอบรักมีการออกแบบห้องเรียนเชิงสำเร็จรูป จึงทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแสง สี ภายในห้องเรียนได้มากนัก รวมถึงผู้บริหารของโรงเรียนไม่อนุญาตให้ครูปรับเปลี่ยนการจัดสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไปจากเดิมมากนัก

5. ด้านการใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือ

ความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ด้านการใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือที่ให้ความเคารพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยทั้ง 2 ประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงที่สุดคือ การใช้น้ำเสียงที่สงบ อ่อนโยน และใส่ใจขณะสนทนา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า บทบาทของครูที่แสดงถึงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โดยการใช้ภาษาที่ถ่ายทอดถึงการแสดงออก

ความสนใจ ความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เด็กได้รับในแต่ละวันและสิ่งที่ได้ทำกับครอบครัวของเด็ก (Elliott, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Spivak & Farran (2012) พบว่าการเอาใจใส่แก่เด็กมีการสอดแทรก ภาษาพูดที่นุ่มนวล ในการจัดกิจกรรมการสอนคำศัพท์ในชั้นเรียน โดยกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมไปพร้อม ๆ กัน ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในทิศทางที่สูงขึ้น ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลภาพรวมด้านการใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก แต่จาก ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สะท้อนการยอมรับนับถือในประเด็นรองการใช้น้ำเสียงที่สงบ อ่อนโยน และใส่ใจขณะสนทนา พบว่าการใช้น้ำเสียงของครู ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล เช่น ครูบางคนมีเสียงค่อนข้างใหญ่ เสียงดัง หรือในบางสถานการณ์ที่เด็กทำผิด จึงมีการใช้น้ำเสียงดังหรือดุ เพื่อต้องการหยุดพฤติกรรม นั้นทันที

6. ด้านการสร้างควมไว้วางใจ

ความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ด้านการสร้างควมไว้วางใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยทั้ง 2 ประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงที่สุดคือ การบอกเด็กให้ทราบถึงขั้นตอนการทำกิจกรรมและกิจวัตร ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ครูทำกิจวัตรประจำวัน ประจำ สัปดาห์อย่างสม่ำเสมอ คาดเดาได้เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจ โดยมีครูอยู่ด้วยตลอดเวลาและบอกเด็กเสมอว่าจะทำอะไร จะไปไหน เด็กสามารถคาดเดาต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมของครูได้ และครูแนะนำกระบวนการ ขั้นตอนในการดำเนินการทำกิจกรรม งาน และกิจวัตรต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน คงที่ และคาดเดาได้ (Virginia's Early Childhood Development Alignment Project, 2008) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความผูกพันของ John Bowlby (1973) ที่พบว่า ความกังวลเกิดจากการพลัดพราก เด็กจะแสดงออกโดยการร้องไห้เมื่อมีผู้เลี้ยงดูที่เป็นบุคคลสำคัญออกไปจากสายตาและแสดงอาการดีใจเมื่อมีบุคคลนั้นกลับมา ซึ่งแสดงว่า ความกังวลนั้นได้สิ้นสุดลง การเกิดความกังวลที่เกิดจากการพลัดพราก เป็นสัญญาณหนึ่งที่บ่งบอกถึงความผูกพันที่แน่นแฟ้นระหว่างเด็กเล็ก ๆ กับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความไว้วางใจผู้อื่น อันจะนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในเครือโรงเรียนโอบรัก (นามสมมติ) พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงผลภาพรวมด้านการสร้างความไว้วางใจอยู่ในระดับมาก แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการสร้างความไว้วางใจในประเด็นรองด้านการที่ผู้ดูแลเด็กบอกเด็กให้ทราบถึงขั้นตอนการทำกิจกรรมและกิจวัตร พบว่าเครือโรงเรียนโอบรักบางแห่ง ขาดบุคลากรกะทันหัน อาจเนื่องมาจากการเจ็บป่วย จึงทำให้ต้องการบุคลากรอื่นมาดูแลเด็กทดแทน เช่น บุคลากรในระดับสายชั้นอื่น หรือแผนกอื่น ซึ่งเป็นบุคคลที่เด็กไม่คุ้นเคย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามและประเมินสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก

1.2 โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการติดตามเพื่อพัฒนาการมีสัมพันธภาพระหว่างครูปฐมวัยกับเด็ก และให้ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กกับโรงเรียนในสังกัดต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาครูด้านสัมพันธภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีศักยภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2.3 ควรวิจัยเพื่อส่งเสริมสมรรถนะของครูปฐมวัยในด้านการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

คณะผู้บริหารเครือโรงเรียนโอบรัก (2565). *คู่มือการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนโอบรัก*. ชลบุรี: ชลบุรีการพิมพ์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2563). *รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน*. Retrieved from: https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1664788620103-248403179.pdf

ตรีสุข ไชยยนต์วิจิตร และ สรัลชญา อิตติสุวรรณค์. (2565). *ผลกระทบการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อการศึกษา*. Retrieved from: <http://www.eco.ru.ac.th/images/document/article/TreeNut/publish02-02.pdf>

วรรณณี แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *แนวทางการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี*. กรุงเทพฯ: ซีจีทูล.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *ปฐมวัย จุดเริ่มต้นของสันติภาพ*. กรุงเทพฯ: วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น

สุวรรณ มีทองคำ บุญทวี อรุณมาศ และ สุนีย์ บุญทิม. (2550). *รายงานสภาพพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

อชรา เอบสุขสิริ. (2556). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Bredenkamp, S., & Copple, C. (1997). *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs*. Washington, DC: NAEYC.
- Elliott, B. (2002). *Measuring the performance of the early childhood educator in practice*. Delmar: Thomson Learning.
- Honing, A.S. (2002). *Secure relationship: Nurturing infant/toddler attachment in early care setting*. National association for the education of young children.
- John Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss*. 2nd edition. Basic books.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- National Association for the Education of Young Children. (2012). Competencies for early childhood professionals. Office of early childhood development Virginia department of social services
- National Association for the Education of Young Children. (2020). Developmentally appropriate practice. Office of early childhood development Virginia department of social services
- National Association for the Education of Young Children: NAEYC. (1997). "NAEYC Issues Revised Position Statement on Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs. *Young Children*, 52 (4), 34-40.
- Ostrosky, M.M., & Jung, E.Y. (2010). *Building positive teacher-child relationships*. Department of health and human services.
- Spivak, A.L., & Farran, D.C. (2012). First-Grade Teacher Behaviors and Children's Prosocial Actions in Classrooms. *Early Education and Development*, 23 (5), 623-639.
- Virginia's Early Childhood Development Alignment Project. (2008). *Competencies for early childhood professionals*. Office of early childhood development Virginia department of social services

